

EPÄONNISTUNUT TEATTERINÄYTÖS

YKSINÄYTÖKSINEN ILVEILY

KUSTANTAJA:
TAMPEREEN TYÖVÄEN SANOMALEHTI O.Y.

Työväen näytelmäkirjastoa

on ilmestynyt:

- N:o 1. PIRU VAALIUURNASSA. 1-näyt. huvinäyt. Nykyaikainen tapaus. Henkilöt: 12 miestä. Sivuja 56.
- N:o 2. KUVERNÖÖRIN TYTÄR. 1-näyt. huvinäyt. Henkilöt: 2 naista, 8 miestä. Tapahtuu routavuosina. Sivuja 36.
- N:o 3. POLIISI NAITTAJANA. 1-näyt. huvinäyt. Henkilöt: 3 naista, 6 miestä. Tapahtuu pienessä kaupungissa nykyaikana. Sivuja 64.
- N:o 4. SUURPÄIVÄIN AATTONA. Kirja loppuunmyyty.
- N:o 5. VAROKAA POMMIA! 1-näyt. huvinäyt. Henkilöt: 10 miestä. Tapahtumia-aika ja -paikka sama kuin n:o 3:ssa. Sivuja 36.
- N:o 6. TAKAISIN TAISTELUN TUOKSINAAN. 2-näyt. kuvaus työväen elämästä. Henkilöt: 1 nainen, 6 miestä. Tapahtuu tehdaspaikassa nykyaikana. Sivuja 32.
- N:o 7. RIEMUJUHLA. 1-näytöksinen. Tapahtuu nykyaikana. Henkilöt: 1 nainen, 6 miestä. Sivuja 36. (2 painos).
- N:o 8. PASTORIN KANSLIASSA. (2:n painos.) 1-näytöksinen. Tapaus Savossa. Henkilöt: 5 naista, 3 miestä. Sivuja 20.
- N:o 9. UNELMIA. (2:n painos.) 2-näytöksinen. Henkilöt: 3 naista, 4 miestä. Sivuja 101.
- N:o 10. VAINOA. 1-näyt. kuvaus maalaiselämästä. Henkilöt: 4 naista, 2 miestä. Sivuja 32.
- N:o 11. KEVÄTJUHLA. (2:n painos.) 3-näyt. kuvaus poliisivaltioista. Henkilöt: 3 naista, 5 miestä. Sivuja 44.
- N:o 12. TUHLAAJAPOIKA. 1-näyt. kuvaus maaseudulta nykyaikana. Henkilöt: 2 naista, 3 miestä. Sivuja 46.
- N:o 13. LASTEN JA IMEVÄISTEN SUUSTA. 3-osainen vuoropuhelu. Sivuja 16.
- N:o 14. JÄRJESTELMÄN KAHLEISSA. 2-näyt. näytelmä, 3 kuvaelm. Henkilöt: 3 naista, 9 miestä. Sivuja 77.
- N:o 15. LAIN JA OIKEUDEN NIMESSÄ. 2-näyt. näytelmä. Henkilöt: 2 naista, 7 miestä. Sivuja 64.
- N:o 16. SUUTELO. 1-näyt. ilveily. Henkilöt: 3 naista, 5 miestä. Sivuja 32 (2 painos).
- N:o 17.* PIRUN KIRKKO. 3 näytöstä, 4 kuvaelmaa. Henkilöt: 1 nainen, 6 miestä. Sivuja 73

EPÄONNISTUNUT TEATTERINÄYTÖS

YKSINÄYTÖKSIINEN ILVEILY

MUKAILLUT
JUSSI SUVANTO

KUSTANTAJA:
TAMPEREEN TYÖVÄEN SANOMALEHTI O.Y.

HENKILÖT.

PAROONI MÖLLENBERG.
RIKHART, hänen poikansa.
PAROONI WALLENHELM.
ADELHEID, hänen tyttärensä.
AHMED, erakko
I:NEN ASEENKANTAJA.
II:NEN »
REGISSÖÖRI.
KUISKAAJA.

NÄYTTÄMÖ:

Vuorinen metsämaisema. Vasemmalla erakon maja, ovi katsojiin päin.

Näyttämöltä kuuluu kolinaa ja sekavaa puheensorinaa. Esirippu liikahtelee, mutta pysyy suljettuna. Hetken kuluttua

REGISSÖÖRI

(tulee esiripun raosta yleisön eteen.)

Valitettavasti täytyy minun pyytää arvoisaa yleisöä odottamaan vielä hetkisen kärsivällisesti, sillä esiripun nauhat ovat sekaantuneet niin pahasti, että emme saa sitä millään keinolla auki. Epäkohta korjataan kuitenkin tuossa tuokiossa, niin että arvoisan yleisön odotus ei tule pitkäaikaiseksi. *(Poistuu.)*

(Hetken kuluttua nousee esirippu. Eräs kulissimies on vielä ylhäällä tikapuilla ja pois kiiruhtaessaan perältä törmää hän Rikhartiin.)

RIKHART

Senkin köntykset. *(Hieroo käsivarttaan.)* Regissöörin velvollisuus olisi erottaa tuollaiset kömpelöt nahjukset. *(Tulee etualalle ja ottaa näyttämöasentonsa.)*

'Tääll' olen taas, ja tuossa on se polku
ma jota usein lasna astelin,
ja kuulin kuinka samat ikihongat
ne samaa virttä lauloivat kuin nytkin.
'Tää rauhan maa ja yli jylhän salon
tääll' kaikkialla rauhan sävel kiirii. —
'Tuoss' on se paasi, jolla hartahana

ma lasna istuin, neuvot, opetukset
ja lohdun sanat, ohjeet ikihyvät kuulin,
joit' sydämensä laajan aarteista
minulle jakoi opettajan, vanha Ahmed,
kun saavuin luokseen sydän surullisna,
tai murhe musta murti nuoren mielen
sain neuvon, sanat lohdutuksen kuulin.
Nyt taas on mulla pulma, sydän raskas:
siks' neuvoansa läksin tietämähän.
On tuossa mökkinsä, ei loista linnan lailla
se hopein, kultakoristeisin päädyin,
mut' neron suuren kätkee sisällänsä
sen mustat seinät, alla sammalkaton
siell' sykkii suuri sydän, asuu järki.

(Kolkuttaa majan ovea.)

Hoi, vanhus, ootko kotosalla?

AHMED

(majasta.)

Kotona olen, tunnen rakkaan äänes,
vain hetki vuota, saavun luokses kohta.

RIKHART

Hän tulee, saapuu, neuvon, lohdutuksen
viisas mielensä suo mulle varmaan.

AHMED

(tulee, jolloin majan ovi irtautuu saranoiltaan. Seisoo neuvottomana.)

Sellaista huolimattomuutta. Eivätkö ne kirotut kulissimiehet koskaan voi laittaa vehkeitä niin, että ne pitävät. Mihinkä minä nyt tämän oven kanssa joudun?

RIKHART

(vihaisesti.)

No, pankaa se nyt vaikka tuonne perälle kulissia vasten pystyyn. Kuinka voi ihminen olla noin saamaton ja typerä.

AHMED

(pane oven perälle kulissia vasten ja tulee hitaasti etualalle.)

Ma terveiseni lausun sulle, nuorukainen,
sa kaunistus oot miesten, haave naisten.
On aikaa viljalti jo vierähtänyt,
kun kasvos rakkaat viimeks' mulle näytit
ja yli astuit kynnykseni halvan.

RIKHART

Terve itsellesi, arvon vanhus.
Sa ollos varma, ettei unohduksen
oo syytä siihen että kauvan aikaa
sun luotas pois ma olen viivytellyt. —
Nyt saavuin taas, mut' lausua mun täytyy
ei halu harras nähdä sua yksin
oo syynä tulooni, on syytä muita.

AHMED

Ma arvaan sen: on jotain sattunut,
mi järkyttänyt on sun mielenrauhas
ja neuvon saadantahan ehkä läksit tänne?

RIKHART

Se oikein arvattu, ma siksi saavuin.

AHMED

Nyt mikä painostaapi nuorta mieltäs?
Vihanko kyy, vai salanuoli lemmen
sun häirinnyt on mielenrauhas pahoin?

RIKHART

Syyn sulle selvään lausua ma tahdon
ja toivon että neuvon suoran mulle suot.
Siis kuule: isäni tää metsä on, sen tiedät,
ja tuossa kulkee raja, joka eroittaapi
tilamme lähimmästä naapurista.
Parooni Wallenheim, se nimi naapurimme

pait tilaa, linnaa, metsämaata
 myös omaa tyttären, kuin säde päivän
 sen hehkuu silmät, niinkuin mättähällä
 heloittaa marja puiden siimeksessä,
 niin hehkuu ruusut hänen poskillansa.
 Vartensa sorja on kuin rannan raita,
 tukkansa tumma kuni . . .

AHMED

Jo lopun arvaan.
 Mut' niin jos on, niin miksi huokaella?
 Vai oisko niin, en sitä sentään usko
 ett' olis neito kylmä lemmellenne?

RIKHART

Ei kylmä hän, hän myöskin mua lempii.

AHMED

No silloin neuvon: tyttö omaks ottakaatte
 ja naikaa, sillä varman rauhan saatte.

RIKHART

Ei käy se päin, ei salli sitä isä.

AHMED

Ja miksi ei?

RIKHART

Syyn siihen teille kerron.
 On julma rajariita tullut välillemme.
 Isäni ja arvon naapurimme:
 he syltää kuusi siirtää tahtois tuota rajaa
 mut' eri suuntiin kumpikin, siit' on vaino.
 (Paussi.)

AHMED

No entäs isänne?

RIKHART

Hän kautta Jupiterin vannoi
ennemmin Wallenhelmin surmaavansa
kuin koskaan suostuvansa lemmenliittoon,
ei vaikka järkkäis maa ja vuoret sortuis.

(Äänettömyyttä.)

No nyt on teidän vuoronne. Lausukaa nyt hitossa
repliikkinne.

AHMED

Tämä hemmetin peruukki kun tukkii korvat, niin etten
kuule tuon taivaallista kuiskaajalta. (*Korjaa hiukan
peruukkiaan. Kuiskaajalle.*) Kuiskaa kovemmin.

KUISKAAJA

Se julmaa . . .

AHMED

St. Nyt muistan.

Se julmaa, julmaa näin on menetellä
ja onni kieltää lapsen ainokaisen,
ja kaikki tämä tyhjän ylpeyden tähden. —
Mutt' keinot mitkä käytetty jo ompi
tään pulman ratkaisuksi, nöyrin mielin
jos isän eteen käydä tahtoisitte?

RIKHART

Oon kontallani ryöminyt mä maassa,
ja rukoellut, uinut kyynelissä.
Mutt' ennen heltyy kova, harmaa paasi,
ennenkuin taipuu isän kova, jäykkä mieli.

AHMED

Sen uskon, jäykkää jäykemmäksi isäs tunnen.
Siks ehkä keino parhain vuottaa oisi,
vois aika kerallansa neuvon tuoda.
Te nuori ootte, on onni ehjin
mi saadaan vasta kauvan kaivattuna.

(Äänettömyyttä.)

No, nyt unohdatte te repliikkinne.

RIKHART

(kumartuu kuiskaaajaan päin.)

KUISKAAJA

(tullen puolittain näkyviin.)

On totta tuo . . .

RIKHART

On totta tuo, mit haastaa ääni järjen,
 mut konsa veri kosken lailla kuohuu,
 ken silloin kuulla ehtii järjen ääntä?
 Ei tyydy lemмен polte suonissani . . .
(epäröi, ei muista.)

AHMED

(hätääntyy.)

Tämä penteleen peruukki. Minä en kuule sanaakaan.
(Kuiskaajalle) Mitäs te nyt viimeiseksi sanoitte?

KUISKAAJA

On totta tuo . . .

AHMED

Ahaa.

On totta tuo, mit' haastaa järjen ääni
 mut' konsa veri kosken lailla kuohuu,
 ken silloin kuulla ehtis ääntä järjen?

RIKHART

Sen ymmärrän, ei taito tuttu
 oo nuoruudelle oiva oottamisen
 kun hehkuu veri, kiharaiset liehuu
 ja varsi uljas täynnä elinvoimaa.
 Mut' hautaa kohden kunhan kulku käypi
 kuin mulla, hapsset harmaat
 pään seppelöivät, silloin aikaa
 on oottamiseen kesken kiireidenkin.

AHMED

Te viisaasti nyt haastatte, mut' sentään suokaa yks' sana lohdutuksen mulle lisäks' vielä.

KUISKAAJA

(kova.)

Se on väärin.

RIKHART

(paatoksella.)

Se on väärin.

KUISKAAJA

(kovempaa.)

Se on väärin.

RIKHART

(kiukkuisesti.)

No, johan minä sen sanoin.

KUISKAAJA

Se menee päin hemmettiä koko kappale. Odottakaas. (Tulee ylös näyttämölle.) Te olette vaihtaneet osia. Te kumpikin lausutte vääriä repliikkejä. Te Ahmed otitte kiinni väärästä paikasta. Katsokaa tässä: Ensiksi lausuu Rikhart: on totta tuo j. n. e. ja sitten tulee teille melkein sama, mutta pitempi, sitten taas Rikhartille ja sitten teille: sen ymmärrän, ei taito tuttu j. n. e.

RIKHART

Antakaas kun katson, tosiaankin. (Ahmedille.) Sellainen hutilus. Teidän pitäisi tosiaankin lukea osanne hiukan paremmin. Olen aina sanonut, että teidän kanssanne on epävarmaa ryhtyä näyttelemään mitään. Poikanulikoita ei koskaan pitäisi ottaa mukaan vakavampiin näytöksiin.

AHMED

Minä olen lukenut osani yhtä hyvin kuin tekin, eikä teidän asianne ole antaa minulle muistutuksia, sillä te ette ole sen parempi näyttelijä kuin minäkään.

RIKHART

Enkö ole? Sekin kukkavihko, jonka sain viime kerralla näytellessäni Hamletia, sekin puolestaan todistaa, että . . .

KUISKAAJA

Hyvät herrat . . .

AHMED

Se kukkavihko, jonka itse olitte tilannut kukkakaupasta, kyllähän se tiedetään ja . . .

RIKHART

Hävytön parjaus. (*Hyökkää Ahmedin kimppuun.*)

KUISKAAJA

Hyvät herrat, yleisö alkaa tulla kärsimättömäksi.

REGISSÖÖRI

(*tulee juosten.*)

Hyvät herrat, alkää nyt tuollaisesta riidelkö, kerrankos se vahinko tapahtuu, vaan tehkää hyvin ja jatkakaa näyttelemistä. Yleisö alkaa hermostua ja yleisön tunteisiin on kiinnitettävä huomiota.

AHMED

Kyllä minä näyttelen ja osanikin minä osaisin muuten mutta tuo kirottu peruukki estää minua kuulemasta kuiskaajaa.

REGISSÖÖRI

No, olkaa sitten vaikka ilman peruukkia, mutta näyttelemistä ei saa keskeyttää. Kas niin, menkää te takaisin koppiinne, ja te, asettukaa paikoillenne.

RIKHART

Hyvä on. Mistä kohtauksesta me sitten aloitamme?

REGISSÖÖRI

Mihinkäs te jo ehdittekään. Ottakaa uudestaan siitä

ensimmäisestä on totta tuo j. n. e. Ei sovi jättää mitään pois, sillä muuten yleisö voi saada vallan väärän käsityksen koko kappaleesta.

KUISKAAJA

(näyttää kirjaa Rikhartille ja menee kuiskauskoppiin.

REGISSÖÖRI pois.)

RIKHART

On totta tuo, mit' haastaa ääni järjen,
mut' konsa veri kosken lailla kuohuu,
ken silloin kuulla ehtii järjen ääntä?
Ei tyydy lemmen polte suonissani
vain vartoomaan, se osan vaatii.
Ja sulkuja ken rakentaa sen tielle
sen perii hukka, surma saaliin saapi.

AHMED

(mietiskellen.)

On totta tuo, mit' haastaa järjen ääni,
mut' konsa veri kosken lailla kuohuu,
ken silloin kuulla ehtis ääntä järjen?

RIKHART

Te ymmärrätte, vanhus, miksi maltitonna
ma neuvon saadantahan tänne saavuin,
ja miks en ehdi kuulla ääntä järjen?

AHMED

Sen ymmärrän, ei taito tuttu
oo nuoruudelle oiva oottamisen
kun hehkuu veri, kiharaiset liehuu
ja vars' on uljas täynnä elinvoimaa.
Mut' hautaa kohden kunhan kulku käypi
kuin mulla, hapset harmaat
pään seppelöivät, silloin aikaa
on oottamiseen kesken kiireidenkin.

RIKHART

Te viisaasti nyt haastatte, mut sentään suokaa
yks' sana lohdutuksen mulle lisäksi' vielä.

AHMED

Sen sanan, jota pyydätte, voin ehkä antaa.
Mut paikka tää ei neuvotteluun sovi.
Sisälle luoksein käykää, siellä
välissä seinän neljän hyv' on haastaa.

RIKHART

Te eellä käykää, ma oven kyllä suljen.
(*Jää nolona seisomaan.*) No, mutta mitäs pentelettä
minä nyt suljen.

AHMED

(*majasta.*)

Tulkaa sisään vaan, ei sitä yleisö huomaa. (*R. menee.*)

PAROONI MÖLLENBERG.

(*tulee aseenkantajansa seuraamana.*)

Niin tahdon tehdä, tahdon kylmäks saattaa
sen konnan, joka tahtoo maani
isiltä perityn noin ilman eestä ryöstää.
Hän syltää kuusi tahtois siirtää rajaa,
mut suuntaan väärään, minun maani päälle.
Suostunko siihen? En, vaan tänne kutsuin
sen roiston, miekka ratkaiskohon
ken oikeaa, ken väärää puolta ajaa.
Jo hetki määrätty on kohta läsnä,
ja paikka; luona mökin vanhan erakon.
Tää paikka oikea kai lie, vai kuinka?

ASEENKANTAJA

On, herrä. Täss' rajat metsäin kohtaa toisiansa
ja tuossa seisoo mökki sammaloitunut.

MÖLLENBERG

No, missä viipyy otus, kurja pelkuriko
ja raukka onkin tuo suuri kerskusuu.

ASEENKANTAJA

Hän nahkaansa kai pelkää, herra.

MÖLLENBERG

Sen kyllä uskon, mutt' ei pakoon pääse sillä
hän kostoani muun kuin tämän kerran.
Hän pois jos jää, silloin maailmalle huudan
ma julki pelkurin ja raukan nimen.

WALLENHELM

(tulee aseenkantajansa seurassa.)

Ken raukkaa huutaa, raukka olkoon itse.
Täss' olen, valmis haastelemaan
ma kanssas asiaamme miekoin sekä kielin.

MÖLLENBERG

On aika kielenkäytön mennyt ohi,
en tahraa itseäni kanssas haastamalla.
Nyt haastan miekan kieltä yksinomaan.

WALLENHELM

No hyvä, á garde siis. Ja koita
nyt henkiriepuasi parhain puolustella.
Moritz, tänne miekka.

(Ottaa miekan aseenkantajaltaan.)

MÖLLENBERG

Oon aina valmis, asentoon. Fritz, miekka tänne.

M:IN ASEENKANTAJA

Nyt minä onneton unohdin ottaa miekan mukaani,
siellä se riippuu pukuhuoneen naulassa, mutta voinko
minä mennä sitä näin kesken näytöstä hakemaan.

MÖLLENBERG

Tuletko sinä näyttämölle ilman rekvisiittaa. Onko mokomaa kuultu. Mutta hakea se täytyy, muutenhan ei kappaleen esityksestä tule mitään. Mene heti hakemaan se, mutta pruu, minä koetan keksiä jotain siksi aikaa. Kun, kun minä sanon: »käy, nouda se», silloin lähdet.

ASEENKANTAJA

Ymmärrän.

MÖLLENBERG (*runoilee*)

Oon rauhan mies ja kuljen rauhan toimin,
 en kera murha-aseen maita kierrä,
 siks' aseetonna oon. Mut kun on tahtos
 ett' taistelemme, löytyy kotonani
 miekkoja tusinoittain, niist' yhden noutaa annan.
 Hoi, Fritz, käy, nouda se!

(*Aseenkantaja menee. Hetken äänettömyys. Wallenhelmille:*)

Koettakaa nyt tekin lausua jotain aseman pelastamiseksi.

WALLENHELM

Se ei kuulu minulle. Kun tullaan näyttämölle, pitää kaikki olla niin kunnossa, ettei kappaleen esitystä tarvitse keskeyttää. Minä odotan repliikkiänne. (*Hetken äänettömyys.*)

ASEENKANTAJA

(*tulee toisessa kädessä miekka, toisessa sulkakoristeinen hattu. Tullessaan kompastuu hän oveen, joka seisoo kulissia vasten ja tavarat lentävät ympäri näyttämöä.*)

Pyydän anteeksi, en todellakaan huomannut koko ovea. Tässä on miekkanne. (*Wallenhelmille.*) Regissööri käski teidän panna tämän hatun päähänne, sanoi ettei tuollainen myssy sovi paroonin osassa.

WALLENHELM

Katos pentele, se unohtui päähäni maskeeratessa. Tuossa, viekää se pois. No, joko aloitamme?

MÖLLENBERG

Teitäpä minä tässä olen vartoillut. Asentoon!
(*Miekkailvat.*)

(*Näyttämön takaa on jo vähän aikaa kuulunut kiivasta väittelyä ja esille tulee meluten Adelheid ja Regissööri.*)

REGISSÖÖRI

No mutta ei vielä, ei vielä, alkäähän nyt hätäilkö . . .

ADELHEID

Hätäilkö, hätäilkö, ei suinkaan se nyt ole mitään hätäilemistä. Kun koko illan saan istua tässä peijakkaan puvussa eikä sittenkään saa näytellä. Minä tahdon esiintyä.

REGISSÖÖRI

Tietysti te saatte esiintyä, mutta teidän tullette esiintymään vasta toisessa näytöksessä, ja siihen on vielä paljon aikaa.

ADELHEID

(*humalassa.*)

Ei minulla ole aikaa, minä tahdon näytellä juuri nyt. Miksi minun sitte pitää lukea ja harjoitella osaani, ellen saa sitä näytellä. Ensi kerran saan primadonnan osan ja sitte kohdellaan tällä tavalla. Enkä minä odota nyt silmänräpäystäkään enään, vaan näyttelen heti.

Missä vi-hiivyt sa a-armas, jota
mun ka-haipaa sy-hydämeni nuori.

Ei konsa . . .

REGISSÖÖRI

Ptruu, pidättäkää, ei siitä tule mitään.

ADELHEID

Eikö tule. Kuulkaapas vaan.

Mi-hissä viivyt . . .

REGISSÖÖRI

Olkaa nyt herran nimessä hiljaa. Tehän olette humalassakin niin että tuskin pystyssä pysytte.

ADELHEID

Onko se minun syyni? Kuka se oli, joka käski minun ottaa jotain vahvistavaa, etten hermostuisi kun ensikerran astun yleisön eteen. Ja itsehän te päivällä kävitte apteekissa ja taskussanne oli pullo, niin otin siitä vähän, jotta en hermostuisi. Enkä minä, kissa vie, nyt hermostukaan, minä voisin näytellä nyt vaikka Ofeliaa.

REGISSÖÖRI

No, mutta ettekö te nyt saa mahtumaan päähänne, että te näyttelette vasta toisessa ja kolmannessa näytöksessä, ja tämä on vasta ensimmäinen.

ADELHEID

Vasta ensimmäinen. Väistykää sitten tieltä, niin aloitamme toisen, sillä siinä esiinnyn minä.

REGISSÖÖRI

Menkää hemmettiin. Te turmelette meiltä koko kappaleen. (*Työntää Adelheidin pois.*) Mikä onneton mielijohde panikaan minut ottamaan näin vakavaan kappaleeseen ensikertalaisia ja päällepäätteeksi sellaisia, jotka juovat itsensä sikahumalaan.

ADELHEID

(*sammaltaen.*)

Kolme ryyppyä vaan, herra regissööri, pullossa ei enään ollut enempää.

REGISSÖÖRI

(*rukoillen.*)

Mutta olkaa nyt hiljaa ja levähtäkää jossakin niin kauvan kuin teidän vuoronne tulee.

ADELHEID

No sama se on minun puolestani. Jos minä en nyt kerran saa näytellä, niin minä panen maata, pääni tuntuukin niin raskaalta. (*Laskeutuu maata näyttämön taka-alalle.*)

REGISSÖÖRI

(*tulee M:n ja W:n luo.*)

Kyllä meidän nyt täytyy tähän lopettaa. Näettehän että näytöksestä ei nyt tule mitään.

MÖLLENBERG

Eikö tule mitään? Eiköhän sitä sentään voitaisi näytellä ensimmäinen näytös loppuun, niin että yleisö pääsisi edes jonkunlaiseen käsitykseen kappaleesta. Eihän sitä lopettaakaan sovi juuri näin jännittävään kohtaan.

WALLENHELM

Ei, ei se sovi. Ja sitäpaitsi, voisihan kuiskaaja lukea pääkirjasta Adelheidin osan ja sillä tavalla voitaisiin näytellä toinen ja kolmaskin näytös.

RIKHART

(*tulee kulissien välistä.*)

Ei, siihen en suostu minä. Minun piti saada kolmannen näytöksen lopussa suudella Adelheidia kolme kertaa, ja enkä minä suinkaan voi suudella kuiskaajaa.

KUISKAAJA

(*tulee näkyviin.*)

Ja minä sanon sen, että minä en rupea esittämään Adelheidin osaa, jos minä en saa sitä ensin vähän harjoitella. Ja lisäksi pitäisi minun ajaa partani ja hiukan maskeeratakin itseäni.

AHMED

(*tulee kulissien välistä.*)

Niin, ja kukas sitten kuiskaa, jos kuiskaaja rupeaa näyttelemään?

TOISET

Niin, eihän siitä mitään tule.

REGISSÖÖRI

Nyt minä tiedän. Hyvät herrat, jotta yleisöä ei turhan tähden vaivattaisi, kerromme vaan lyhykäisesti kappaleen sisällön yleisölle. Siitä on kaksi etua: ensiksikin yleisö saa täyden korvauksen maksamistaan rahoista eikä heillä niin ollen ole syytä vaatia piletien hintaa takaisin, toiseksi tulee näytelmän ylevä, sivistyksellinen tehtävä täytettyä. Kuiskaaja, tulkaa tänne ylös, jotta saadaan katsoa kirjasta, jos muisti sattuisi pettämään jossakin kohdassa.

KAIKKI

Se on hyvä ajatus, tehdään niin! *(Seuraavat repliikit lausuvat kaikki yht'aikaa, kaikki asettuvat rampille riviin ja koettavat kukin saada äänensä kuuluville.)*

REGISSÖÖRI

Kuten arvoisa yleisö jo varmaan on huomannutkin vallitsee näiden kahden jalosukuisen, Wallenhelmin ja Möllenbergin välillä sammumaton viha, joka ensimmäisen näytöksen lopussa johtaa veriseen kaksintaisteluun . . .

MÖLLENBERG

Jos tätä ikävää välikohtausta ei olisi tullut, olisi arvoisa yleisö saanut nähdä lopun loistavasta kaksintaistelusta, jossa ikivanha sukuriita ratkaistaan elämän ja kuoleman kamppailussa ja joka . . .

WALLENHELM

Ikävä kyllä, kuuluu minun osaani joutua tässä taistelussa tappiolle, mutta ennenkuin menetän tajuntani, ehdin minä määrätä että tyttäreni Adelheid lähetetään erääseen kuuluisaan luostariin, jossa hän olisi . . .

RIKHART

Tässä kappaleessa saadaan nähdä, että mitkään esteet

eivät voi estää oikeuden ja totuuden voittoa, eikä siis kenenkään tarvitse epäillä, että vääryys ja omanvoiton pyynti . . .

AHMED

Maailmassa löytyy kolmenlaista moraalia, mutta yksi on niistä tärkein ja kun tässä näemme edessämme runoilijan piirtämänä kolme erilaista luonnekuvaa, sen lisäksi vielä . . .

KUISKAAJA

Koko kappaleen juoni on yksinkertaisesti tämä: kaksi nuorta rakastavaista, jotka nuorten sydämiensä koko voimalla ovat kiintyneet toisiinsa, tulevat ensin onnettomiksi . . .

REGISSÖÖRI (*keskeyttäen*)

Silentium! hyvät herrat. Ei tällaisesta selittämisestä tule mitään. Kaikki huutavat yht'aikaa ilman mitään järkeä. Te muut voitte olla hiljaa ja minä puhun, sillä minähän olen tässä johtaja ja jotta esitys tulisi arvokkaaksi ja asiantuntemuksella esitetyksi, niin tulee minun puhua. Kuten arvoisa yleisö . . .

RIKHART

So'o. Mikähän herra se regissööri on olevinaan, ei siitä ainakaan yleisö mitään tiedä. Eiköhän se sentään ole näyttelijä, joka vuodattaa yleisön eteen koko sydämensä, ja kun minulla tässä nyt on pääosa, niin . . .

AHMED

Teilläkö pääosa? Minun osani on kolmea repliikkiä pitempi, joten se jo senkin puolesta on pääosa ja sitäpaitsi se on monta vertaa vaikeampi, niin että . . .

WALLENHELM JA MÖLLENBERG
(*yht'aikaa.*)

Mutta koko draamassa ei olisi mitään makua ilman miekkailukohtausta, joka onkin illan loistokohta ja itse kappaleen kehityksen kannaltakin välttämätöntä . . .

KUISKAAJA

Mitähän te kaikki olisitte, ellei minua olisi. Minultahan te kaikki saatte ajatuksenne ja sananne ja olette mykkiä kuin kalat, jos minä niin tahdon. Sentähden minä kappaleen keskeisimpänä henkilönä vaadin oikeutta . . .

REGISSÖÖRI

Ei tästä tule mitään. Antakaa nyt kun minä selitän. Minä annan nyt ensin yleisölle yhteenvedon, niin sanoakseni sellaisen läpileikkauksen tästä aikakautemme suurimmasta runoilijasaavutuksesta ja te saatte kukin kertoa vuoron perään osanne. Sillä tavalla pääsee yleisö oikeaan kappaleen tulkintaan kiinni. Siis: minä kerron ensiksi. (*Yleisölle.*)

Kuten arvoisa yleisö ehkä on huomannut, täytyy meidän jonkun verran muuttaa esitystämme erään näyttelijättären äkillisen sairastumisen tähden ja siksi tahdon vaan lyhyesti muutamalla sanalla mainita sen, mitä oli aikomus esittää. Niinkuin jo näytellystä osasta selviää vallitsee näiden kahden paroonin välillä sammumaton viha, jota seikkaa ei suinkaan lieventänyt se seikka, että parooni Möllenbergin . . .

MÖLLENBERG

Se olen minä, se.

REGISSÖÖRI

. . . poika Rikhart rakastuu parooni Wallenhelmin tyttäreeseen, ihanaan Adelheidiin . . .

WALLENHELM

Minä esitän parooni Wallenhelmin osaa.

REGISSÖÖRI

Isien välinen ankara viha ei sallinut molempien nuorten yhdistymistä ja sentähden Rikhart, neuvoa saadakseen, kääntyi opettajansa, vanhan Ahmedin — pankkaa se peruukki nyt päähänne, että näytätte vähän vanhemmalta —

puoleen. Sillä aikaa ovat molemmat isät sopineet kaksintaistelusta juuri tässä Ahmedin mökin luona . . .

MÖLLENBERG

Tämä kaksintaisteluhan se juuri onkin koko illan loistokohtaus, ja minua pahoittaa sanomattomasti, että yleisöllä ei tällä kertaa ole tilaisuutta nähdä sitä. Siinä taistelussa minä komealla á parade-tempulla haavoitan vastustajaani hengenvaarallisesti — kuulkaapas, näytelläänpä se kohta yleisölle, sehän ei vaadi muita henkilöitä kuin me kaksi.

WALLENHELM

Niin, ettäkö te saisitte uskotella yleisölle, että te mukallette parempi miekkailija kuin minä. (*Yleisölle.*) Asia on nimittäin siten, että minun osani vaatii että minun on hävittävä miekkailussa, joten se ei mitenkään todista sitä . . .

REGISSÖÖRI

Jos aiotte esittää kohtauksenne, niin alkää riidelkö, muuten yleisö menettää mielenkiintonsa . . .

WALLENHELM

Kernaasti minun puolestani. (*Miekkailivat. W. kaatuu.*) Älkää te aina sohiko niin kömpelösti! (*Nousee ylös.*) Tästä alkaakin jo minun osani. Kun minä haavoittuneena virun maassa ja kuoleman kauhut ojentelevat luisia kynsiään minua kohti, tahdon kuitenkin täydentää kostoni viimeiseen asti, ja määrään, että tyttäreni viedään erääseen luostariin, pidetään siellä koko elinikänsä ankarasti vartioituna, ja . . .

KUISKAAJA

Mutta huolimatta ankarasta vartioimisesta karkaa neiti Adelheid kuitenkin eräänä pimeänä yönä luostarista ja loppujen lopuksi monien seikkailuiden ja hirveiden vaarojen . . .

AHMED

So, so, älkäähän nyt hosuko niin kauheasti, sehän kuuluu jo toiseen näytökseen. Ensimmäisen näytöksen lopusta jäi mainitsematta, että Ahmed, erakko, ottaa haavoittuneen Wallenhelmin majaan ja hoitaa häntä huolellisesti ja uhrautuvaisesti, kunnes hän paranee, ja vasta sitten . . .

REGISSÖÖRI

Mitä pötyä te nyt syötätte yleisölle: kunnes hän paranee. Yleisö vallan hyvin ymmärtää, ettei hengenvaarallisesti haavoittunut mies voi parantua ensimmäisessä näytöksessä. (*Yleisölle.*) Hän paranee ensimmäisen ja toisen näytöksen väliajalla, jota väliaikaa kirjan mukaan on kolme kuukautta.

RIKHART

Ja sillä aikaa pelastaa Rikhart lemmittynsä sankarillisia ponnistuksia tehden ja ääretöntä uhrautuvaisuutta osoittaen luostarista ja kun jälleennäkemisen ensimmäinen huumaus on mennyt ohi, aikoo hän paeta tytön kanssa ulkomaille . . .

MÖLLENBERG

Kun minä, se tahtoo sanoa, parooni Möllenberg, yllätän nuoret ja puoliksi suostutellen, puoliksi väkivalloin saan heidät palaamaan kotiin jälleen.

AHMED

Jossa minä kaunopuheliaalla viisaudellani saan molempain isäin kovat sydämet taipumaan sovintoon niin että nuoret rakastavaiset erittäin kauniissa ja liikuttavassa loppukohtauksessa saavat toisensa.

KUISKAAJA

Mutta kuulkaas, eiköhän sitä loppukohtausta, joka on niin ihana, sentäänkin voitaisi näytellä?

WALLENHELM

Totisesti, sepä nerokas tuuma. Siitä jäisi yleisölle niin iikuttava loppuvaikutus.

TOISET

Tehkäämme niin, siitä jää niin hyvä lopputunnelma.

REGISSÖÖRI

(*mieltien.*)

Sen me teemmekin. Tämä näyttämöasetus ei kylläkään ole aivan oikea, sillä tapahtumapaikka on Wallenhelmin linnan suuressa asosalissa, mutta kyllä se tässä tulee aivan yhtä hyvä. Emmehan me enään voi ruveta kulisseeja muuttamaan. Muodostakaa ryhmä, olkaa hyvä, ja te molemmat aseenkantajat tulette auttamaan minua nostamaan neiti Adelheid pystyyn kun se kohta tulee.

AHMED

Eihän siinä neiti Adelheidia tarvita. Hänhän tuskin pysyy jaloillaan. Voimmehan näyttellä ilman häntäkin.

REGISSÖÖRI

Ei käy päinsä. Jos kerran jotain näyttelemme, näytelkäämme se myös niin, että se kestää arvostelun. Olkaa hyvät ja asettukaa paikoillette.

AHMED

Otammeko siitä minun suuresta repliikistäni:

Se viisaus suuri, joka lemmen loi . . .
asti, vai?

REGISSÖÖRI

Ei, siitä tulee liian pitkä juttu. Otetaan siitä kun Rikhart kiittää isäänsä. Valmiit, alkakaa. (*Seuraavien repliikkien aikana R. ja aseenkantajat nostavat Adelheidin pystyyn ja lopussa vievät hänet Möllenbergin syliin.*)

RIKHART

Ma kiitän sua isä armas siitä,
kun sydämesi pehmentyä annoit,
soit elon mulle, mürheen mustan
pois karkoitit, ja sulleit päivän paistaa.

Nyt tunnen kuinka sydämeni sykkii
taas elon riemua ja onni hymyy.

WALLENHELM

Ma sulle vanha veikko kättä tarjoon,
sovinnon kättä, koska varmaan tiedän
ett' parempi on sopu kesken naapurusten
kuin riita, mi sai kuolon rantamille mun.

MÖLLENBERG

Sa oikein haastelet, on viisaat sanas
kuin aina ennenkin, kun hurmetöissä
yhdessä taistelimme samoin puolin.
Niin, tahdon sopia, ja merkiks siitä
vahvistan liiton poikani ja tyttös armaan.
Syliini, jalo neito käy ja anteeks anna
mitä rikkonut ma sua vastaan lienen.
Nyt uusi aika koittakohon sulle:
Pois pyyhi kyönelees, on murheet haihtuneet.

(Adelheid viedään hänen syliinsä. Ryhmämuodostus.)

ESIRIPPU.

- N:o 18. OMANTUNNON MATO. 3 näyt., 4 kuvaelmaa. Henkilöt: 3 naista, 5 miestä. Vaihtoeht. 4 naista, 8 miestä. Sivuja 93.
- N:o 19. KAPINA. 3-näyt. Henkilöt: 4 naista, 10 miestä. Sivuja 77.
- N:o 20. NAISRITARIN SEIKKAILU. 1-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 2 naista, 3 miestä. Sivuja 46.
- N:o 21. KAUNIS MYLLYTYTÖ. (2:n painos.) 1-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 1 nainen, 3 miestä. Sivuja 27.
- N:o 22. HAUSKA YLLÄTYS. 1-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 3 naista, 4 miestä. Sivuja 47.
- N:o 23. KIRKON KUKKASET. 2-näyt. kansannäytelmä. Henkilöt: 2 naista, 7 miestä. Sivuja 28.
- N:o 24. KOMEETTA. 1-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 1 nainen, 5 miestä. Sivuja 38.
- N:o 25. HYLJÄTYT. 1-näyt. kansannäytelmä. Henkilöt: 4 naista, 6 miestä. Sivuja 19.
- N:o 26. KIHLAUS TULIAISTANSSI-ILTANA. 1-näytöksinen. Henkilöt: 2 naista, 4 miestä. Sivuja 28.
- N:o 27. PIMEÄSSÄ. 1-näyt. uninäytelmä. Henkilöt: 2 naista, 10 miestä. Sivuja 28.
- N:o 28. ÄITIÄ ODOTELLESSA. 1-näyt. nuorisonäytelmä. Henkilöt: 4 lasta, 1 mies. Sivuja 12.
- N:o 29. ELLIN KOSIJAT. 1-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 2 naista, 2 miestä. Sivuja 16.
- N:o 30. ONNETON PÄIVÄ. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 3 naista, 2 miestä. Sivuja 16.
- N:o 31. VUOSIEN KULUTTUA. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 2 naista, 2 miestä. Sivuja 20.
- N:o 32. BILEAMIN AASI. Pääsiäiskomedia. Mukaelma 1 näytöks. Henkilöt: 1 nainen, 4 miestä. Sivuja 26.
- N:o 33. METSIEN MIES. 3 näytöstä. Henkilöt: 2 naista, 5 miestä, Sivuja 40.
- N:o 34. KIUSALLINEN OPPILAS. 1-näyt. ilveily. Henkilöt: 1 nainen, 3 miestä. Sivuja 20.
- N:o 35. PETTYNEITÄ. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 4 naista, 5 miestä, 1 lapsi. Sivuja 24.
- N:o 36. KORPIKYLÄN TARU. 2-näyt. näytelmä. Henkilöt: 3 naista, 4 miestä. Sivuja 52.
- N:o 37. PETOSTA. 1-näyt. murhenäytelmä. Henkilöt: 1 nainen, 5 miestä. Sivuja 49.
- N:o 38. PALOKUNNAN PARHAAT. 1-näyt. pila. Henkilöt: 2 naista, 5 miestä. Sivuja 32.
- N:o 39. ISÄ. 3 näytöksinen murhenäytelmä. Henkilöt: 3 naista, 5 miestä. Sivuja 132. (Loppuunmyyty.)
- N:o 40. JEPPE NIILONPOIKA. 5-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 2 naista, 20 miestä. Sivuja 103. (Loppuunmyyty.)

- N:o 41. VANHA KOTI. 3-näyt. näytelmä. Henkilöt: 4 naista, 6 miestä. Sivuja 148. (Loppuunmyyty.)
- N:o 42. ILOITSE MORSIAN. 1-näytöksinen. Henkilöt: 2 naista, 3 miestä. Sivuja 42.
- N:o 43. RAKKAUDEN RISTIAALLOKOSSA. 1-näytöksinen. Henkilöt: 6 naista, 4 miestä. Sivuja 36.
- N:o 44. RUSTHOLLARIN ROMAHDUS. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 3 naista, 2 miestä. Sivuja 34.
- N:o 45. HETKEN HUUMETTA. 1-näyt. työv. näytelmä. Tapahtuu suurlakon jälk. aikana. Henkilöt: 1 nainen, 3 miestä. Sivuja 28.
- N:o 46. VIIMEINEN RUUSU. 5-näyt. näytelmä. Henkilöt: 6 naista, 9 miestä. Sivuja 80.
- N:o 47. VIINAN ORJA. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 3 naista, 4 miestä. Sivuja 40.
- N:o 48. HELLI HALUAA MIEHEN. 2-näyt. ilveily. Henkilöt: 3 naista, 4 miestä, 1 poika. Sivuja 40.
- N:o 49. SALOMONIN TUOMIO. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 5 naista, 10 miestä. Sivuja 45.
- N:o 50. TANHUANPÄÄN KESÄVIERAAT. 1-näyt. pila. Henkilöt: 4 naista, 3 miestä. Sivuja 39.
- N:o 51. VALKONEN VARIS. 1-näyt. leikittely. Henkilöt: 2 naista, 3 miestä. Sivuja 40.
- N:o 52. MIKSI SAARA NAUROI. 3-näyt. huvinäytelmä. Henkilöt: 4 naista, 2 miestä. Sivuja 77.
- N:o 53. LAINKIERTÄJÄT. 2-näyt. näytelmä. Henkilöt: 2 naista, 5 miestä. Sivuja 40.
- N:o 54. ETUVARTIOTAISTELU. 3-näyt. näytelmä. Henkilöt: 3 naista, 9 miestä ja joukko lisäväkeä. Sivuja 156.
- N:o 55. SATATUHATTA ELI KORKEIN VOITTO. 1-näytöksinen huvinäytelmä. Henkilöt: 3 naista ja 3 miestä. Sivuja 32.
- N:o 55. ONNETTOMAT. 1-näyt. näytelmä. Henkilöt: 3 naista, 1 mies. Sivuja 21.
- N:o 57. EPÄONNISTUNUT TEATTERINÄYTÖS. 1-näytöksinen ilveily. Henkilöt: 1 nainen ja 8 miestä. Sivuja 24.

Työväen huviohjelmisto.

- N:o 1. OHJELMARUNOJA, toimittanut *Lauri Letonmäki*.
- N:o 2. SATIIRI-ESITELMIÄ, kirj. *Kaarlo Uskela*.
- N:o 3. KESANNOLTA, 21 kpl. lausuttavia runoja, kirj. *Viljo Valavuori*.
- N:o 4. OHJELMA-RUNOJA, 2:n vihko, toimittanut *Lauri Letonmäki*.

Hinta 2: —.